

Bamsen med hirsehjertet

af Louis Jensen

Der var engang en bamse. Hvis man ikke netop vidste det, var det umuligt at se, at bamsen virkelig var en bamse, for den havde ingen ører og ingen mund og ingen næse og ingen arme og ingen ben og intet bamseskind.

Bamsen var nemlig en pude, der var syet af silke og fyldt med hirsefrø.

Alligevel var det en bamse.

Den boede i sengen hos en lille dreng, og hver aften når drengens far havde læst en historie højt for ham og sunget en sang og slukket lyset og sagt, at nu skulle han sove sødt, så nikkede drengen og trak bamsen ind under sin kind.

Men én ting havde bamsen.

Den havde et hjerte. Det var ganske vist ikke ret stort, for det var et af hirsefrøene, men det var formet præcis som et rigtigt hjerte. Og det var rødt, for den gang drengens mor puttede hirsefrøene ned i puden og syede den til, stak hun sig på nålen, og en dråbe blod dryppede ned oven på det lille hirsehjerte.

Det var bamsens hjerte.

Drengen vidste det godt, for når han lagde sin kind ned på puden (som jo var en rigtig bamse, ganske vist uden øjne og mund), så hørte han bamsens hjerte banke ud gennem silken og ind i sit øre, og så faldt han i søvn.

Bamsen havde heller ingen hale, men det gjorde ikke noget, for det har næsten heller ingen andre bamser.

I lang tid gik det sådan hver dag og hver aften, men så begyndte bamsen at tænke over alt det, den manglede, og en aften da faren var listet ud og havde lukket døren stille efter sig, og lyset var blevet slukket, spurgte bamsen drengen, hvorfor den ikke var ligesom alle andre bamser. De havde jo både mund og øjne, og den havde ingenting undtagen silken og hirsefrøene.

Drengen var lige ved at sige, at det var fordi bamsen var en pude, men så lod han være, for han tænkte, at så ville bamsen blive bedrøvet, og i stedet lod han, som om han tænkte og tænkte så hele hovedet knagede, og til sidst sagde han, at det ikke gjorde noget, at bamsen ingen mund og øjne havde, og at bamsen alligevel var den bedste bamse i hele verden.

„Og det er dig, jeg holder allermest af, selv om du hverken har ører eller mund!“ sagde han til sidst.

Han mærkede, at bamsen blev glad, og han lyttede til dens lille hjerte og hørte, hvordan det bankede lige ind i hans øre. „Og du har et hjerte, hør selv!“

Bamsen lyttede efter. De hørte begge to hirsehjertet slå, og bamsen nikkede tilfreds. Den havde ingen øjne, det var sandt, og ingen mund, men den havde et rigtigt, →

bankende hjerte.

Men en aften da faren havde slukket lyset og var listet ud og langsomt havde trukket døren til bag sig, og drengen var faldet i søvn, stod bamsen op. Den ville ikke længere mangle alting, og nu havde den besluttet, at den ville rejse ud i den hvide verden for at finde alt det, den manglede. Det havde den hørt om i de historier, som faren læste højt for drengen. Der var der altid én, der rejste ud i den hvide verden.

Bamsen gik hen til sengekanten og kiggede ned, og selv om der var frygtelig langt ned, så sprang den alligevel, og den slog sig overhovedet ikke, og da den jo hverken havde arme eller ben, men kun silkebetrækket og alle hirsefrøene, hvoraf det, der var rødt, var dens hjerte, brækkede den heller ikke så meget som en eneste arm. Bamsen gik hurtigt hen over gulvet, for benene var jo heller ikke brækket. Den løb ud i gangen og ned ad trappen. Den ville ned i kælderen, for dér var en kattelem, og så tænkte den, at den kunne kravle ud i den hvide verden, for lemmen sad helt nede ved gulvet. Og kælderen kendte den godt. Der kom den en gang om måneden, når betrækket skulle i vaskemaskinen.

„Vent!“ var der en der råbte.

Bamsen stod ved kattelemmen. Den havde skubbet lemmen op og skulle lige til at kravle ud.

Det var en skjorte, en rødternet skjorte, der havde råbt. Den hang ud over vaskekurven, det ene ærme bevægede sig hen mod bamsen, mens den kiggede overlegent og blæret på bamsen, som om den ejede hele kælderen.

Den havde en lang stribe funklende blå øjne ned over maven, og for at den ikke skulle gå glip af noget som helst, havde den også et øje i nakken og to fornedet på hvert ærme og et par på hver skulder. Den kunne se alting i hele verden, så mange blå øjne havde den. Også bamsens røde hirsehjerte kunne den se.

„Hvor skal du hen?“ spurgte skjorten.

„Den vej,“ sagde bamsen og pegede på kattelemmen, ”ud i den hvide verden.“ Og så tænkte den, at når bare den kom ud i den hvide verden, så skulle den nok finde både en mund og et par øjne.

„Hvor dum!“ råbte skjorten og lo højt, mens den løftede et af sine mange øjenbryn og kastede et hurtigt blik hen på en lynlås, der lå mageligt tilbagelænet på en gammel stol. Den skulle se, om dens ord gjorde indtryk.

„Hvor dum, ritch-ratch, hvor dum!“ gentog lynlåsen og rettede sig op.

„For verden er ikke hvid!“ vrængede skjorten belærende. „Den er sort! Kulsort! Alt er sort! Ingenting er hvidt! Ikke engang efter vaskemaskinen, for inderst inde er alt sort! Kulsort!“

„Sort som kul! Ritch-ratch!“ råbte lynlåsen.

„Og munden er sort!“ lo skjorten.

→

„Og det hvide i øjnene! Ritch-ratch!“ råbte lynlåsen og lo vildt.

Bamsen så forvirret fra den ene til den anden.

„Det passer,“ sagde skjorten. „Jeg har selv skrevet det.“ Den pegede ned på en kuglepen, der lå på gulvet lige under det højre ærme.

Lynlåsen lynede tavs munden til, som for at understrege, at det var fuldstændig sandt, og at den selv havde set kuglepennen skrive det alt sammen.

„Men hvorfor, ritch-ratch, hvorfor?“

Bamsen drejede hovedet.

„Ja, det er mig, der taler,“ råbte lynlåsen, „ritch-ratch, hvorfor rejser du?“

„Fordi jeg mangler det hele,“ sagde bamsen og pegede på øjnene, som den ikke havde, og på munden, som den heller ikke havde.

„Javist, ritch-ratch, javist!“ råbte lynlåsen. „Du ser minsandten også ualmindelig dum ud!“ Og så lo den så højt, at også skjorten gav sig til at le.

„Du kan få to af mine øjne,“ sagde skjorten og slog flot ud med ærmet, da den havde leet færdig og set efter, om lynlåsen beundrede dens mandige latter.

„Og min mund! Ritch-ratch! Hver en tand!“ sagde lynlåsen og lynede frem og tilbage så hurtigt, at bamsen tog sig forskrækket til hovedet. (Selv om den jo hverken havde hoved eller arme).

„Men så vil vi have dit hjerte i stedet,“ sagde skjorten.

„Ja, hjertet! Ritch-ratch! Hjertet!“ råbte lynlåsen og lynede, alt hvad den kunne. Først til den ene side og så til den anden side. „Ritch-ratch!“ Så standsede den op med et hvin og så snedig ud.

„Mit hjerte,“ sagde bamsen forskrækket.

„Ja,“ råbte skjorten og lynlåsen i kor. „Tror du, det er gratis at få møbleret et helt hoved!“

Bamsen vidste ikke, hvad den skulle sige.

Den ville gerne have to funklende blå knapper og en hel mund fuld af gnistrede ståltænder.

„Lad gå,“ tænkte bamsen, „jeg er jo proppet til randen, jeg har en hel pudefuld, så det ene frø kan jeg sagtens undvære.“ Og så tog den sit hjerte ud gennem en lille revne, hvor tråden var gået i stykker, og byttede det væk for de to blå øjne og stålmunden.

Men det betød noget, for det var det røde hjertefrø, den byttede væk.

Og selv om bamsen nu fik en rigtig mund og to rigtige øjne, så hjalp det alligevel slet ikke. Den blev ikke så jublende glad, som den havde forestillet sig. Og den sprang ikke op ad trapperne til drengen for at vise ham sine nye øjne og sin nye mund, men satte sig i stedet i det mørkeste hjørne under kældertrappen og stirrede lige frem for sig. Og selv om der var fire huller i hver af de to blå knapper, så var det, som om det, den så, slet ikke var levende.

Og selv om den nu havde en mund fuld af ståltænder, så havde den ikke lyst til →

at åbne den og fortælle det, den kunne se med øjnene.

Det var jo, fordi hirsehjertet var væk.

Det lå på bunden af skjortens brystlomme. Der havde skjorten gemt det, og den lovede sig selv, at den aldrig ville skille sig af med det igen, for den havde aldrig før haft et rigtigt rødt hjerte.

„Bamsen er væk!“ sagde drengen, da hans mor gav ham tøj på om morgenen.

Moren løftede først op i dynen og bagefter kiggede hun ind under sengen.

„Den er væk!“ sagde drengen igen. Han havde allerede ledt over det hele, under dynen og oven på skabet og i kassen med legoklodserne og bag ved gardinet.

„Den kommer igen,“ sagde hans mor.

Men bamsen kom ikke igen. Den sad jo under kældertrappen og stirrede ud i luften uden at åbne munden, når drengen gik forbi. Den kunne godt høre ham, og den kendte den måde, han satte fødderne på, og den kunne oven i købet mærke, at drengen var ked af det, og at det var bamsen, han ledte efter.

Alligevel sagde bamsen ikke noget.

I stedet fortsatte den med at stirre lige frem for sig ud i luften. Den bed tænderne sammen, holdt lynlåsen lukket og sagde ikke et ord, men hele tiden så den på skjorten, der hang ud over vaskekurvens kant, og når drengens mor gik forbi, så daskede skjorten med det ene ærme, som for at fortælle, at hvis den ellers gad, så kunne den sagtens løfte armen og røre ved hende.

Bamsen kunne se det inde fra det sorte hjørne under kældertrappen, og den kunne se hjertet. Foran på skjortens bryst var en lille bule.

Det var hirsehjertet.

Men den tredje dag kom drengens mor ned i kælderen. Det skulle vaskes alt sammen, det, der var i kurven, og da hun tog fat i skjorten for at skubbe den ned i vaskekurven, faldt hirsehjertet ud og trillede hen over gulvet. Og det blev ved med at trille, men fordi hjertet ikke var rundt som en kugle, så hoppede det først til den ene side og så til den anden side, før det trillede ind under kældertrappen, til venstre og til højre, indtil det til sidst sprang lige ind i bamsens revne og ind til de andre hirsefrø. Og da bamsen mærkede hjertet, og at det bankede, blev den så glad, at den både græd og lo på én gang, for nu havde den fået hjertet igen.

Og bamsen græd så kraftigt, at de to blå knapper sprang af, og den lo så hjerteligt, at lynlåsen ikke kunne hænge fast, men faldt ned på gulvet, men bamsen mærkede det ikke. Den tænkte kun på sit hjerte, og samtidig savnede den drengen så frygteligt at det gjorde ondt, og den rejste sig øjeblikkeligt op og løb op ad alle trapperne og op i drengens værelse. Og fordi den var så glad, sprang den op i sengen i et vældigt hop.

Men før bamsen løb op ad kældertrappen, åbnede den kattelemmen, og da den kiggede ud, ramte solen den lige på næsen, og den sagde til sig selv, at den hvide →

verden ikke var sort, som skjorten og lynlåsen havde sagt. Den var grøn og blå, og det hvide lys var inden i og uden på alting.

„Se!“ råbte drengen, da han kom ind i værelset sammen med sin mor, for mens vaskemaskinen vaskede skjorten, havde de lovet hinanden, at de ville blive ved med at lede overalt i værelset, indtil de fandt bamsen. Og så var det alligevel ikke nødvendigt, for bamsen sad allerede oppe i sengen, og drengen sprang hen over gulvet og greb bamsen og knugede den ind til sig.

„Det var mærkeligt,“ sagde drengens mor og så sig undrende omkring.

Nej, tænkte drengen. Det var ikke mærkeligt. For hvor skulle bamsen ellers være?

(2000)

Læs *Bamsen med hirsehjertet*

- Hvad handler novellen om? Lav et resume.
- Hvad er det magiske eller overnaturlige i novellen?

Prøv at erstatte det magiske element i novellen med et realistisk element.

- Hvilken virkning får det?
- Kan du finde noget i novellen, der minder dig om andre fortællinger, du kender?
- Hvad drejer novellen sig egentlig om?

Find tekstlån *

- Genlæs Louis Jensens firkantede historie, der indleder kapitlet.
- Hvilke tekster låner han fra? Og hvilke tekster forventer han, at læseren kender?
- Kan I finde tekstlån i *Bamsen med hirsehjertet*?

TEKSTLÅN *

Tekster låner fra hinanden. En tekst låner ideer fra en anden tekst og arbejder videre med dem i sin tekst. At opdage tekstlån kræver stor viden om verden og om andre tekster. *Bibelen* er en af de store fælles tekster, der tit lånes fra i forventning om, at vi læsere kender den. Derfor kan forfatteren med en lille hentydning få læseren til at tænke og indtage en anden stor fortællings motiv, tema og indhold og dermed skabe en ekstra dimension hos læseren, hvis læseren opdager sammenhængen. H. C. Andersens eventyr er en anden af de store fælles fortællinger, der flittigt lånes fra.